

**Kliimaministri määruse „Keskkonnaministri 6. septembri 2016. a määruse nr 27
„Keskkonnaameti põhitegevusega seotud tasuliste teenuste loetelu ja tasumäärad“
muutmise“ eelnõu seletuskiri**

1. Sissejuhatus

Eelnõukohase määrusega muudetakse kiirgusseaduse § 31 lõike 3 alusel kehtestatud keskkonnaministri 6. septembri 2016. a määrust nr 27 „Keskkonnaameti põhitegevusega seotud tasuliste teenuste loetelu ja tasumäärad“ (jõustunud 01.09.2020, RT I, 30.06.2020, 2; edaspidi *kehtiv määrus*).

Muudatused tulenevad Keskkonnaameti põhitegevusega seotud tasuliste teenuste tasumäärade muutmise vajadusest, kuna teenuse osutamise kulud on muutunud.

Määruse eelnõu on ette valmistanud Kliimaministeeriumi keskkonnakorralduse ja kiirguse osakonna nõunik Marily Jaska (626 2982, marily.jaska@kliimaministeerium.ee), Keskkonnaameti kliima- kiirgusosakonna juhataja Ilmar Puskar (526 6477, ilmar.puskar@keskkonnaamet.ee), Keskkonnaameti kiirguskaitse büroo juhataja Jelena Šubina (5303 2536, jelena.subina@keskkonnaamet.ee) ja kiirgusseire büroo juhataja Monika Lepasson (664 4923, monika.lepasson@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Kaili Kuusk (626 2905, kaili.kuusk@kliimaministeerium.ee). Keeletoimetaja oli Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeleteoimetaja Aili Sandre (5322 9013, aili.sandre@just.ee).

2. Määruse eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõukohane määrus koosneb kahest paragrahvist, millest esimesega muudetakse kehtiva määruse lisa „Tasuliste teenuste tasumäärad“, teiseга kehtestatakse määruse jõustumise aeg.

Paragrahviga 1 asendatakse kehtiva määruse lisa uue lisaga, milles täpsustatakse Keskkonnaameti tasuliste teenuste kirjeldusi ning muudetakse teenuste tasumäärasid, viies need kooskõlla teenuse osutamise reaalsete kuludega.

Teenuste tasumäärade arvutamisel on arvesse võetud kõiki teenuse osutamisega seotud otseseid ja kaudseid kulusid – seadmete soetamise kulu (mh amortisatsioon ja hooldustööd), tarvikute kulu (nt kummikindad, pipetid, detektorid, dosimeetrid jne), kemikaalide kulu, mõõtmise kvaliteedi tagamisega seotud kulu (nt seadmete kalibreerimine, võrdlusanalüüsidel osalemine ja akrediteerimisega seotud kulud), tööjõukulu, koolitus- ja lähetuskulu, transpordikulu, kinnistukulu (sh küte, vesi, kanalisatsioon, elekter, korrashoid jmt), üldkulu (nt kemikaalijääkide käitlemine, ühiskasutatavad tarvikud ja seadmed jne) – ning teenuse osutamise mahtu.

Tööjõukulude arvestuse aluseks on tööprotsessile kulutatud aeg tundides, võttes arvesse kõiki protsesse (mh proovide ja mõõtmiste ettevalmistamine, dokumentide ja tulemuse vormistamine jne) ning töötasu ühe teenuse kohta.

Muud kulud on välja arvutatud, võttes arvesse konkreetse teenuse osutamisega seotud seadmete soetusmaksumust, eeldatavat kasutusiga ning seadmete hooldustööde ja teenuse kvaliteedi tagamiseks tehtavate toimingute maksumust. Lisaks on võetud arvesse teenuse osutamisega seotud tarvikute ja kemikaalide kogust ja maksumust. Teenuse lõpphind on leitud, võttes arvesse teenuste osutamise eeldatavat mahtu. Teenuse osutamisest saadavaid rahalisi vahendeid

kasutab Keskkonnaamet teenuse osutamiseks tehtavate kulude katmiseks, sh mõõteseadmete ja tarvikute uuendamiseks ning mõõtmiste kvaliteedi tagamiseks.

Teenus „Kiirgustaseme mõõtmine spetsialistide kohalesõiduga“ sisaldab muuhulgas meditsiiniikiiritusseadme ohutuse ja toimimisinäitajate kontrollimist. Seni ei olnud seda teenust eraldi välja toodud, seega tasuliste teenuste loetelu täiendatakse punkti 1 alapunktiga 1.1 „Meditsiiniikiiritusseadme ohutuse ja toimimisinäitajate kontrollimine spetsialistide kohalesõiduga“. Kiirgustaseme mõõtmiste teenus koosneb erinevatest alfa-, beeta, gamma- ja röntgenkiirguse mõõtmistest ning meditsiiniikiiritusseadme ohutuse ja toimimisinäitajate kontrollimisest (toimimiskatsed). Seda teenust on Keskkonnaamet osutanud ka varem. Kuna toimimiskatsete hind ühes punktis ei muutu (hind spetsialisti kohalesõiduga ühes punktis on hinnaga 40 eurot), tuuakse see teenus eraldi välja. Kiirgusseaduse alusel kehtestatud tervise- ja tööministri 19. detsembri 2018. a määrus nr 71 „Meditsiiniikiirituse protseduuride kiirgusohutusnõuded, meditsiiniikiirituse protseduuride kliinilise auditi nõuded ning diagnostilised referentsväärtused ja nende määramise nõuded“ sätestab, et meditsiiniikiirituse protseduuridel tohib kasutada meditsiiniikiiritusseadmeid, mis vastavad asjakohases Euroopa Komisjoni kiirguskaitse juhendis esitatud kriteeriumidele meditsiiniikiiritusseadmete kohta. Sama määruse kohaselt võib meditsiiniikiiritusseadmete toimimiskatseid teha kiirgustegevusluba omava tervishoiuteenuse osutaja juures töötav meditsiinifüüsika ekspert, täites kiirgusohutuse kvaliteedisüsteemi tingimusi, või tootja poolt volitatud isik ning vastavas valdkonnas akrediteeritud labor. Keskkonnaameti kliima- ja kiirgusosakonna katselabor on Eestis vastavas valdkonnas akrediteeritud labor, mis eelnimetatud teenust pakub. Tellimuse täitmise korraldamine toimub Keskkonnaameti kliima- ja kiirgusosakonna katselabori kvaliteedikäsiraamatus sätestatu kohaselt.

Teenuse „Kiirgusohutushinnangu koostamine väikese ja mõõduka ohuga kiirgustegevuse jaoks, kiirgusvarjestuse arvutamine“ hind koosneb kiirgustaseme mõõtmisteks vajalikest gammakiirguse mõõtmispunktide hinnast (mõõtepunktide arv ühe radioaktiivset ainet sisaldava statsionaarse seadme puhul u 9 ja röntgenseadme puhul u 4) ning kiirgusohutushinnangu koostamise töötunni hinnast:

- 1) kiirgustaseme mõõtmine (nt kiirgustöötaja töökohal, kontrolli- ja jälgimisala piiril ning elanikudooside hindamiseks) spetsialistide kohalesõiduga on ühe mõõtepunkti hinna koostamisel arvestatud mõõteseadmete soetushindadega ja nende kalibreerimisest kasutusaja jooksul, töötajate 0,1 palga suurusega ning otsestest ja kaudsetest kuludest ühe mõõtepunkti kohta. Mõõtepunkti uus hind on 45 eurot, mis on 12% suurem kehtivast;
- 2) kiirgusohutushinnangu koostamise ühe tunni uus hind on 30 eurot, mis on 50% suurem kehtivast.

Keskkonnaameti pakutava teenuse hind on enne planeeritavat hinnakorrektsiooni ühe röntgenseadmega kiirgusohutushinnangu kohta olnud 180 eurot ja pärast korrigeerimist 240 eurot ning ühe radioaktiivset ainet sisaldava seadme kiirgusohutushinnangu kohta on hind enne hinnakorrektsiooni olnud 380 eurot ja pärast 465 eurot.

Eesti Akrediteerimiskeskuse andmetel on lisaks Keskkonnaametile Eestis kolm katselaborit, kelle pakutav siseõhu radooni mõõtmise teenus on akrediteeritud ISO 17025 nõuete kohaselt. Oma mõõtesüsteemi omavad neist kaks ja üks kasutab radooni detektorite analüüsimiseks ISO 17025 nõuete järgi akrediteeritud välismaa labori teenust. Lisaks pakub Eesti esindaja kaudu radooni mõõtmise teenust Eestis üks välismaa (Rootsi) akrediteeritud labor ning üks Eesti ettevõtte vahendab Rootsi akrediteeritud labori teenust. Radoonisalduse muutlikkuse mõõtmise teenus ruumide õhus on akrediteeritud lisaks Keskkonnaametile kahel ettevõttel.

Radoonisisalduse muutlikkuse mõõtmiseks kasutab Keskkonnaamet kahte radoonimonitori AlphaGuard. Teenuse hind on 80 eurot ja see sisaldab nädalapikkust mõõtmist ning klient ise paigaldab ja tagastab mõõteseadme.

Keskkonnaametis osutab tasulist radooni mõõtmise teenust (sh radoonisisalduse muutlikkuse mõõtmise teenust) üks spetsialist umbes 5% oma tööajast. Oluliselt suuremas mahus teenust ei ole Keskkonnaamet võimeline pöhitöö kõrvalt osutama.

Radoonikiiritusega seostatava kopsuvähki haigestumise riski vähendamiseks on riikliku radooni tegevuskavaga seatud pikaajalised eesmärgid. Keskkonnaameti osa nende eesmärkide täitmisel on muuhulgas riiklikel radooniuuringutel osalemine, mõõteandmete kogumine ja haldamine (sh radooni mõõtetulemuste andmebaasi haldamine) ning olukorrapildi omamine ja analüüs. Mõõteandmete kogumine ja haldamine võimaldavad hinnata, kas õigusaktidega seatud kohustused on piisavad, et ohjata radooniga seotud riske, ning aitavad paremini määratleda kõrgendatud radooniriskiga alasid.

Kvaliteetse mõõtmisteenuse pakkumise, kvaliteedi ja kompetentsi säilimise ja radooni mõõtesüsteemi ülalpidamiskulude katmise eesmärgil ning riigi eesmärkide saavutamiseks vajalike lisamõõteandmete kogumise eesmärgil osutab Keskkonnaamet tasulise teenusena radooni mõõtmise teenust.

Teenuse „Radoonisisalduse muutlikkuse mõõtmine ruumide õhus (kestusega kuni üks nädal)“ uueks hinnaks kujunes 80 eurot ehk teenus kallines 18 euro võrra, s.o 29%. Teenuse „Radoonisisalduse keskväärtuse mõõtmine ruumide õhus (kestusega 2–12 kuud), kaks detektorit hoones“ uueks hinnaks kujunes 74 eurot ehk teenus kallines 23 euro võrra, s.o 45%. „Radoonisisalduse keskväärtuse mõõtmine ruumide õhus (kestusega 2–12 kuud), iga täiendav detektor“ hinnaks kujunes seega, arvestades ühe detektoriga mõõtmise maksumust, 34 eurot.

Eestis on umbes 725 kiirgustegevusloa omajat, kus töötab kokku u 4000 kiirgustöötajat. Nendest üks asutus kasutab oma kiirgustöötajate isikudooside seireks enda isikudosimeetrite mõõtesüsteemi (seiratakse u 400 töötajat), u 180 asutust kasutab Keskkonnaameti teenust Keskkonnaametile kuuluva isikudosimeetrite mõõtesüsteemiga (seiret tehakse u 2300 kiirgustöötajale) ning ülejäänud asutused hindavad kiirgustöötajate isikudoose arvutuslikult, võttes arvesse töökohal mõõdetud kiirgustasemeid ja töö iseloomu. Lisaks Keskkonnaametile ei ole seega Eestis ühtegi ettevõtet, kes mõõdaks isikudosimeetritega isikudoosi väljaspool oma asutust. Isikudosimeetrite mõõtesüsteemide ja mõõtmiste kvaliteedi tagamiseks tehtavate toimingute rahaline kulu on suur ning ettevõtted, kellel on vähe kiirgustöötajaid, oleks sellise mõõtesüsteemi ülalpidamine väga kulukas.

Keskkonnaameti põhilülesanne on asutuse põhimääruse kohaselt ka kiirgusohutustegevuse korraldamine, kiirgusalase hädaolukorra lahendamise korraldamine ja kriisireguleerimise ülesannete täitmine ning kiirgusseire korraldamine. Kiirgusseaduse § 107 lõike 1 kohaselt osaleb Keskkonnaamet avariikiirituse olukorras sekkujana ning lõike 2 punktide 3 ja 4 järgi on Keskkonnaameti pädevuses mõõtmised, kõrgeenenud kiirgustasemega alal viibinud isikute kiirgusdooside hindamine ja dokumenteerimine. Riiklik kiirgushädaolukorra lahendamise plaan sätestab samuti Keskkonnaameti ülesande tagada vajaduse korral hädaolukorakiirituse isikuseire dooside hindamine. Nimetatud riiklike ülesannete täitmiseks on Keskkonnaametil vaja omada isikudosimeetrite mõõtesüsteemi. Kvaliteetse mõõtmisteenuse pakkumise, kvaliteedi ja kompetentsi säilimise ja mõõteseadmete ülalpidamiskulude katmise eesmärgil ning asjaolul, et ükski ettevõtte isikudosimeetrite mõõtmist väljaspool oma asutust ei paku, kuid vajadus teenuse järele on riigis olemas, osutab Keskkonnaamet tasulise teenusena termoluminestsentsdosimeetri mõõtmist isikudoosi määramiseks.

Teenuse „Termoluminestsentsdosimeetri mõõtmine isikudoosi määramiseks“ uueks hinnaks kujunes 18 eurot ehk teenus kallines 2,75 euro võrra, s.o 18%.

Eestis puuduvad laboratooriumid, mis on võimelised osutama laboratoorsete analüüside teenust nii suures mahus ja nii paljude erinevate radionukliidide määramise võimalusega, kui teeb seda Keskkonnaameti laboratoorium. Keskkonnaameti laboratoorium on akrediteeritud katselaborina, vastates gammaspektromeetrilise analüüsi valdkonnas (sh Ra-228 analüüs vees) ISO 17025:2017 nõuetele (tunnistus nr L175).

Keskkonnaameti põhilülesandeks on asutuse põhimääruse kohaselt ka korraldada kiirgusseiret ja tagada kiirgusohust varajase hoiatamise süsteemi toimimine ning korraldada kiirgusalase hädaolukorra lahendamist ja täita kriisireguleerimisülesandeid. Keskkonnaseire seaduse kohaselt on riikliku keskkonnaseire programmi üks allprogrammidest kiirgusseire allprogramm, mille vastutav täitja on Keskkonnaamet. Kiirgusseaduse § 107 lõige 1 sätestab, et Keskkonnaamet osaleb avariikiirituse olukorras sekkujana ning lõike 2 punkti 2 kohaselt on Keskkonnaameti pädevus suurenenud kiiritusega ala väljaselgitamine ja sellel alal kiirgusseire korraldamine. Riiklik kiirgushädaolukorra lahendamise plaan sätestab samuti Keskkonnaameti ülesande korraldada radioaktiivsuse seiret, tagada radioaktiivselt saastunud alade väljaselgitamine, koostada ohuhinnanguid ning koostöös Terviseameti ja Veterinaar- ja Toiduametiga kehtestada juhiseid elanikkonnale joogivee- ja toiduainete kasutamise piiranguks. Nimetatud riiklike kohustuste täitmiseks on Keskkonnaametil vaja omada laboratooriumi koos eri liiki ja vajalikus koguses mõõteseadmetega. Kvaliteetse mõõtmisteenuse pakkumise, kvaliteedi ja kompetentsi säilimise ja labori mõõteseadmete ülalpidamiskulude katmise eesmärgil ning asjaolul, et ükski laboratoorium ei paku laboratoorsete analüüside teenust nii suures mahus ja nii paljude erinevate radionukliidide määramise võimalusega, kui teeb seda Keskkonnaameti laboratoorium, osutab Keskkonnaamet tasulise teenusena erinevaid laborianalüüse.

Teenuste uued hinnad veeproovide analüüsimisel kujunesid järgmiselt: Rn-222 analüüs ühes veeproovis 219 eurot ehk teenus kallines 100 euro võrra, s.o 84,03%; summaarse alfa- ja beetakiirguse analüüs ühes veeproovis 220 eurot ehk teenus kallines 99 euro võrra, s.o 81,82%; H-3 analüüs ühes veeproovis 220 eurot ehk teenus kallines 99 euro võrra, s.o 81,82%; Ra-226 analüüs ühes veeproovis 225 eurot ehk teenus kallines 88 euro võrra, s.o 64,23%; Ra-228 analüüs ühes veeproovis 211 eurot ehk teenus kallines 38 euro võrra, s.o 21,97%.

Sr-90 analüüsi hinnaks ühes proovis kujunes 246 eurot ehk teenus kallines 88 euro võrra, s.o 55,70%. Gamma-spektromeetrilise analüüsi hinnad muutusid järgmiselt: ilma eelneva kontsentreerimiseta 203 eurot ehk teenus kallines 56 euro võrra, s.o 38,1%; koos eelneva kontsentreerimisega 219 eurot ehk teenus kallines 49 euro võrra, s.o 28,82%.

Olemasolevate teenuste hinnamuutus on kajastatud järgmises tabelis:

Teenuse kirjeldus	Ühiku hind eurodes (vana hind)	Ühiku hind eurodes (uus hind)	Hinnamuutus eurodes	Hinnamuutus, %
Kiirgustaseme mõõtmine spetsialistide kohalesõiduga	40	45	5	12
Meditisiinikiiritusseadme ohutuse ja toimimisinäitajate	-	40	-	-

kontrollimine spetsialistide kohalesõiduga				
Kiirgusohutushinnangu koostamine väikese ja mõõduka ohuga kiirgustegevuse jaoks, kiirgusvarjestuse arvutamine	20	30	10	50
Radoonisisalduse muutlikkuse mõõtmine ruumide õhus (kestusega kuni 1 nädal)	62	80	18	29
Radoonisisalduse keskväärtuse mõõtmine ruumide õhus (kestusega 2–12 kuud), kaks detektorit hoones	51	74	23	45
Radoonisisalduse keskväärtuse mõõtmine ruumide õhus (kestusega 2–12 kuud), iga täiendav detektor	25,5	34	8,5	33
Termoluminestsentsdosi meetri mõõtmine isikudoosi määramiseks	15,25	18	2,75	18
Rn-222 analüüs ühes veeproovis	119	219	100	84
Summaarse alfa-ja beetakiirguse analüüs ühes veeproovis	121	220	99	82
H-3 analüüs ühes veeproovis	121	220	99	82
Ra-226 analüüs ühes veeproovis	137	225	88	64
Ra-228 analüüs ühes veeproovis	173	211	38	22
Sr-90 analüüs ühes proovis	158	246	88	56
Gamma- spektromeetriline analüüs ilma eelneva kontsentreerimiseta	147	203	56	38
Gamma- spektromeetriline analüüs koos eelneva kontsentreerimisega	170	219	49	29

Paragrahviga 2 määratakse määruse jõustumise ajaks 1. august 2024, seda arvestusega, et määrus jõustub selle vastuvõtmisest arvates u. 30 päeva pärast. Seega jäetakse määruse jõustumiseks ning teenuste uute tasumäärade kehtima hakkamiseks üleminekuaeg.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

4. Määruse mõju

Määrusega ei kaasne mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, mõju regionaalarengule ega mõju kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Määrus ei too kaasa muudatusi kiirgusohutuse põhimõtetes ega kiirgusohutuse tagamiseks rakendatavates meetmetes.

Kiirgusohutushinnangu koostamise, kiirgustaseme mõõtmise, isikudooside seire ja aine radioaktiivsuse laboratoorsete analüüside teenuste tasumäärade tõus mõjutab eelkõige kiirgustegevusloa omajaid ning taotlejaid. Hetkel kehtivad hinnad ei vasta teenuse osutamise tegelikele kuludele ning on oht, et seeläbi moonutatakse turgu ja teatud mõõdeteenuste puhul pakutakse ebaausat konkurentsi. Määrusega kehtestatavad Keskkonnaameti teenused on turuhinnaga osutatavad teenused ning seega ei ole teenuse pakkumine käsitatav riigiabina.

Kiirgusohutushinnangute koostamise teenuse sihtrühm on kiirgustegevusloa taotlejad/omajad, kellel on kiirgusseaduse § 70 lõike 1 punkti 5 või selle alusel väljastatud kiirgustegevusloa kohaselt kas kiirgusohutushinnangu koostamise kohustus kiirgustegevusloa taotlemisel või kiirgustegevuse olulisel muutmisel. Aastas koostatakse u. 50 kiirgusohutushinnangut. Keskkonnaamet osutab ka kiirgusvarjestuse arvutamise teenust nendele kiirgustegevusloa omajatele või taotlejatele, kellel on vaja uute asukoharuumide rajamise või renoveerimise planeerimisel hinnata kiirgusohutuse tagamiseks vajalikku kiirgusvarjestust. Aastas koostatakse kuni viis sellist hinnangut.

Keskkonnaamet mõõdab kiirgustaset kõigi era- ja juriidiliste isikute tellimuste alusel. Samuti teeb kiirgustaseme mõõtmisi kiirgustegevusloa omajatele/taotlejatele kiirgusohutushinnangu koostamiseks vajalike kiirgustõõtaja ja elanikudooside hindamiseks ning meditsiiniikiiritusseadmete ohutuse ja toimimisnäitajate kontrollimiseks või teostab kvaliteedimõõtmisi, mis sisaldavad seadme toimimise hindamiseks vajalike parameetrite mõõtmist. Era- ja juriidilistele isikutele tellimuste alusel tehtavate kiirgustaseme mõõtmiste hulk jääb aastas keskmiselt alla kümne ning iga mõõtmine tehakse keskmiselt kolmes mõõtepunktis. Tellijateks on kas eksportivad ettevõtted või siis isikud, kes soovivad veenduda nende valduses olevate esemete/ruumide kiirgusohutuses. Kiirgustaseme mõõtmise teenuse, eesmärgiga hinnata kiirgustõõtjate ja elanikudoose, sihtrühmaks on kiirgustegevusloa taotlejad/omajad, kellel on kas kiirgusohutushinnangu koostamise kohustus kiirgustegevusloa taotlemisel või kiirgustegevuse olulisel muutmisel. Kuna kiirgusohutushinnang peab muuhulgas andma ülevaate nii normaalsetes töötingimustes kui ka avarii- ja püsikiirituse olukorras kiirgustõõtjatele ja elanikele põhjustatavatest potentsiaalsetest hinnatavatest doosidest, siis on kiirgusohutushinnangu koostamiseks vaja mõõta ka kiirgustaset kiirgustegevuse asukohas. Aastas tehakse kuni 200 sellist mõõtmist ning ühes tellimuses on keskmiselt neli mõõtepunkti.

Elektrikiirgusseadmete toimimiskatsete tellijateks on meditsiiniikiiritusseadmeid kasutavad kiirgustegevusloa omajad/taotlejad ning kvaliteedimõõdistamiste korral on sihtrühmaks

veterinaarid. Kiirgustegevusloa omaniku kohustus teha meditsiiniseadmete toimimiskatseid tuleneb tervise- ja tööministri 19. detsembri 2018. a määruse nr 71 „Meditsiini kiirituse protseduuride kiirgusohutusnõuded, meditsiini kiirituse protseduuride kliinilise auditi nõuded ning diagnostilised referentsväärtused ja nende määramise nõuded“ § 13 lõikest 2. Keskkonnaamet teeb intraoraalsete ja ekstraoraalsete (2D) panoraamröntgenseadmete toimimiskatseid. Selliseid seadmeid on Eestis üle 1100 ehk aastas tehakse vähemalt 350 toimimiskatset. Keskkonnaamet tegi 2023. aastal toimimiskatseid vaid 16 korral, s.t osutatud teenuse osakaal turul oli alla 5%. Kvaliteedimõõtmiste sihtrühm on elektri kiirgusseadmeid kasutavad veterinaarid. Kvaliteedimõõtmiste kohustus tuleneb kiirgusseaduse alusel väljastatud kiirgustegevusloast.

Kiirgustaseme mõõtmist peab kiirgustegevusloa omaja tegema kiirgustegevustegevusloa taotlusega töökoha kontrolli- ja jälgimisala seirekava kohaselt uue kiirgustegevusloa taotlemisel või kiirgustegevuse olulisel muutmisel. Kiirgusohutushinnang on samuti kiirgustegevusloa taotluse või loa muutmise osa. Kiirgusohutushinnangu mõõtmise teenust pakub lisaks Keskkonnaametile neli ettevõtet. Keskkonnaametile laekunud kiirgustegevusloa taotluste põhjal võib öelda, et valdava osa kiirgusohutushinnangutest koostab üks turul olev eraettevõtte (2023. aastal 100 kiirgusohutushinnangut, teised eraettevõtted kokku 20 kiirgusohutushinnangut). Keskkonnaamet koostas 2023. aastal 23 kiirgusohutushinnangut ning väikese osa kiirgusohutushinnangutest koostavad ka kiirgustegevusloa taotlejad ise.

Radooni mõõtmise teenuse sihtrühmaks on peamiselt tööandjad, kelle töökoht asub kõrgendatud radooniriskiga alal hoone maa-alusel või esimesel korrusel. See kohustus tuleneb keskkonnaministri 30. juuli 2018. a määrusest nr 28 „Tööruumide õhu radoonisisalduse viitetas, õhu radoonisisalduse mõõtmise kord ja tööandja kohustused kõrgendatud radooniriskiga töökohtadel“. Töökohtadel radooni mõõtmise kohustus puudutab tööandjaid 44 omavalitsusüksuses (sh Tallinnas ja Tartus). Täpset arvu, mitut tööandjat radooni mõõtmise kohustus puudutab, välja tuua ei saa, sest see oleneb tööruumide asukohast korruste lõikes. Lisaks on radooni mõõtmise sihtrühm elanikud, kes on huvitatud radoonitaseme teadasaamisest oma elukohas. Hoone ruumiõhu radoonisisalduse viitetas on kehtestatud ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 28. veebruari 2019. a määrusega nr 19 „Hoone ruumiõhu radoonisisalduse ja hoone tarindi ehitusmaterjalidest siseruumidesse emiteeritavast gammakiirgusest saadava efektiivdoosi viitetas“.

Elukoha (korter, eramaja) radoonitaseme mõõtmiseks piisab enamasti kahest detektorist. Töökoha radoonitaseme mõõtmiseks kulub olenevalt töökoha pindalast ja ruumide kasutusotstarbest kaks kuni mitukümmend detektorit. Mitmes eraettevõttes pakutakse suuremate tellimuste korral soodustusi ning hind kujuneb hinnapakumise käigus. Keskkonnaamet sellist võimalust ei paku. Samuti pakub osa eraettevõtteid detektorite paigaldust, mida Keskkonnaamet ei paku.

Radoonisisalduse muutlikkuse mõõtmise teenuse tellijad on inimesed, kellel on mõõtmistega kiire (nt pooleliolev remont, kinnisvara kiire ost või müük). Peamiseks teenuse tellijaks on aga tööandjad, kelle töökohtadel kasutatakse tööaega järgiva režiimiga sundventilatsiooni ning kus varem tehtud radoonisisalduse keskväärtuse mõõtmise (kestusega 2–12 kuud) tulemus ületab keskkonnaministri 30. juuli 2018. a määrusega nr 28 „Tööruumide õhu radoonisisalduse viitetas, õhu radoonisisalduse mõõtmise kord ja tööandja kohustused kõrgendatud radooniriskiga töökohtadel“ kehtestatud viitetas. Kui radoonisisalduse muutlikkuse mõõtmine tõendab, et tööajal on radoonitase töökohal alla viitetaseme, loetakse õhu radoonisisaldus määruse nõuetele vastavaks.

Aastas täidab Keskkonnaamet u 10 tellimust radoonisisalduse muutlikkuse mõõtmiseks ruumide õhus (kestusega kuni üks nädal) ja u 300 tellimust radoonisisalduse keskvaartuse mõõtmiseks ruumide õhus (kestusega 2–12 kuud) kahe detektoriga, kusjuures üks tellimus võib sisaldada mitut mõõtmist. Võimalike radooni mõõtmise tellijate hulk on suur ning võttes arvesse Keskkonnaameti pakutava teenuse mahtu ja teenuse hinda, ei paku Keskkonnaamet märkimisväärselt konkurentsi teistele ettevõtetele, kes radooni mõõtmise teenust pakuvad.

Eestis on umbes 725 kiirgustegevusloa omajat, kus töötab kokku u 4000 kiirgustöötajat. Nendest üks asutus kasutab oma kiirgustöötajate isikudooside seireks enda isikudosimeetrite mõõtesüsteemi (seiratakse u 400 töötajat), u 180 asutust kasutab Keskkonnaameti teenust Keskkonnaametile kuuluva isikudosimeetrite mõõtesüsteemiga (seiret tehakse u 2300 kiirgustöötajale) ning ülejäänud asutused hindavad kiirgustöötajate isikudoose arvutuslikult, võttes arvesse töökohal mõõdetud kiirgustasemeid ja töö iseloomu.

Isikudosimeetrite mõõtmisteenust pakkuvaid ettevõtteid Eestis rohkem ei ole. Nende kiirgustöötajate arv Eestis, kelle isikudoose seiratakse, kasutades isikudosimeetrit, ei ole viimaste aastate jooksul oluliselt muutunud. Seega võib eeldada, et nende arv ei muutu oluliselt ka järgnevatel aastatel. Siiski jääb võimalus, et osa väikese ohuga kiirgustegevusloa omajaid võib minna üle isikudooside arvutuslikule hindamisele ja loobuda isikudosimeetrite kasutamisest. Keskkonnaamet mõeldab aastas u 6500–8500 isikudosimeetrit.

Eestis puuduvad laboratooriumid, mis on võimelised osutama laboratoorsete analüüsides teenust nii suures mahus ja nii paljude erinevate radionukliidide määramise võimalusega, kui teeb seda Keskkonnaameti laboratoorium. Laboratoorsete analüüsides teenust pakub ka Tartu Ülikooli Katsekoja Tuumaspektroskoopia labor, kuid nende võime määrata nii suurel hulgal erinevaid radionukliide on väiksem.

Laboratoorsete analüüsides teenuse sihtrühm on joogiveekäitlejad (nõuded analüüsides tulenevad nt sotsiaalministri 24. septembri 2019. a määrusest nr 61 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ja analüüsimeetodid ning tarbijale teabe esitamise nõuded“), ehitusmaterjalide tootjad ja turustajad (nõuded analüüsides tulenevad nt majandus- ja kommunikatsiooniministri 26. juuli 2013. a määrusest nr 49 „Ehitusmaterjalidele ja -toodetele esitatavad nõuded ja nende nõuetele vastavuse tõendamise kord“ ja majandus- ja taristuministri 22. septembri 2014. a määrusest nr 74 „Tee-ehitusmaterjalidele ja -toodetele esitatavad nõuded ja nende nõuetele vastavuse tõendamise kord“), toiduainete tootjad ja turustajad, kiirgustegevusloa omajad (kes teevad keskkonnaseiret kiirgustegevusloa alusel) ning järelevalveasutused.

Laboratoorsete analüüsides teenuste osutamise maht on Keskkonnaametis olnud aastati erinev, keskmise maht on 330 tellimuslikku analüüsi aastas. Teenuse osutamise maht järgnevatel aastatel oluliselt ei muutu, kuna nõudeid ei ole muudetud ega kavandata lähiajal muuta.

Laboratoorsete analüüsides teenust osutavad lisaks juba mainitud Eesti laboritele ka Eesti naaberriikide ja teiste riikide laboratooriumid, kust on ka Eesti tellijal võimalik teenust tellida (proov edastatakse posti teel). Teenuste hinnad on riikides väga erinevad.

Teenuste riiklikult osutamise võimaluse olemasolu, tarbijatele kättesaadavaks tegemine ning teenuse kvaliteedi tagamine on oluline nii teenuse tarbijate kui ka riigi seiskohalt.

Keskkonnaameti põhitegevusega seotud tasuliste teenuste maksumus on viidud tegelikele kuludele vastavaks. Arvestades pakutavate teenuste tarbijaid, tarbimise sagedust ja mahtu, ei kaasne määruse muutmisega ulatuslikumat mõju.

Seega on muudatusega kaasnev mõju ebaoluline, mõju ulatus väike ja sihtrühma suurus keskmine.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevus, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too riigile otsest lisatulu. Teenuste tasumäärad sisaldavad teenuse osutamiseks tehtavaid reaalseid kulusi ning teenuse osutamisest saadavaid rahalisi vahendeid kasutab Keskkonnaamet teenuse osutamiseks tehtavate kulude katmiseks, sh mõõteseadmete ja tarvikute uuendamiseks ning mõõtmiste kvaliteedi tagamiseks.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. augustil 2024, et anda uute määrade rakendamiseks u. 30-päevane üleminekuaeg.

7. Määruse eelnõu koostöölastamine

Eelnõu esitatakse koostöölastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu Justiitsministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile ning Rahandusministeeriumile.